

УДК 64.4:378.147(477)(100)

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2025-2-92-108>

SYSTEMIC CHALLENGES AND INTERNATIONAL GUIDELINES FOR SOCIAL WORKER TRAINING AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

ПІДГОТОВКА І ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА МІЖНАРОДНІ ОРІЄНТИРИ

Anastasiia POPOVA,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the
Department of Social Work
and Inclusive Education,
Berdiansk State Pedagogical
University
66, Zhukovskogo Str., Zaporizhzhia,
69013, Ukraine

Анастасія ПОПОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
Бердянський державний
педагогічний університет
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя,
69013, Україна

kovaleva.anastasia.45@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5176-0059>

ABSTRACT

This article presents a systematic analysis of the state of education and professional development of social workers in Ukraine during the war and in the post-crisis context. The focus is placed on comparing national approaches to social work education with the provisions of the updated Global Standards for Social Work Education and Training and best international practices implemented in countries with well-established social policy systems. The research reveals significant gaps between the content of Ukrainian educational programs, the level of field training, the engagement of professional communities, and the general principles recommended by global organizations.

Particularly critical issues identified include the instability of the educational process caused by warfare and displacement, the absence of institutionalized supervision mechanisms, the underdevelopment of continuing professional development (CPD), insufficient integration with the labor market, and limited international collaboration. These factors significantly hinder the capacity of Ukraine's social service sector to respond effectively to growing societal needs in times of crisis.

Methodologically, the study is based on a qualitative analysis of national regulations, official reports, academic literature, and comparative international experiences. It demonstrates that effective modernization of the social work education system in Ukraine requires not only a revision of formal educational standards but also comprehensive institutional transformation. This includes the establishment of strong professional associations, the reinforcement of human resources policy, the implementation of structured supervision practices, and the development of sustainable international partnerships.

The article proposes a vision for transforming educational and professional policy, grounded in the principles of adaptability, ethical commitment, cultural sensitivity, and cross-sectoral collaboration. These principles are vital for preparing competent and resilient social workers capable of addressing the complex challenges faced by communities during wartime and throughout recovery.

Key words: social work, professional training, global standards, professional development, social worker, war, Ukraine.

Вступ. У XXI столітті соціальна робота набула стратегічного значення як інструмент реагування на структурні нерівності, гуманітарні кризи, масові переміщення населення та порушення прав людини. Професійна підготовка та професійний розвиток соціальних працівників стали предметом особливої уваги міжнародних організацій, таких як Міжнародна асоціація шкіл соціальної роботи (International Association of Schools of Social Work (IASSW)), Міжнародної федерації соціальних працівників (International Federation of Social Workers (IFSW)), які формують глобальні підходи до стандартів освіти, етики та професійного супроводу у сфері соціальної роботи [21].

Академічна література свідчить, що системи підготовки і розвитку соціальних працівників є найбільш ефективними в умовах міжсекторальної співпраці, активної участі професійної спільноти в розробці навчальних програм і державної підтримки професії як регульованої [16]. Особливу роль у цьому процесі відіграють міжнародні стандарти, які визначають етичні принципи, структурні вимоги до освітніх програм, механізми супервізії, підвищення кваліфікації (CPD), практичну складову навчання, а також інституційну відповідальність за забезпечення якості професійної підготовки [31].

Оновлені Глобальні стандарти соціальної роботи (2020) закликають до міждисциплінарного підходу, адаптивного навчання у кризових контекстах, розвитку культурної чутливості та активного залучення роботодавців і місцевих громад до процесу підготовки [21]. Порівняльні дослідження свідчать, що у країнах, які переживали масштабні соціальні потрясіння (воєнні конфлікти, пандемії, природні катастрофи), саме відповідність національних програм глобальним стандартам стала запорукою сталості системи підготовки кадрів соціальної сфери [18].

Натомість у країнах із перехідною економікою, включно з Україною, фахова освіта з соціальної роботи стикається з низкою викликів: недостатньою інституційною підтримкою, розривом між теорією й практикою, неінтегрованістю у міжнародний академічний простір і слабким розвитком післядипломної підтримки фахівців [33].

У цьому контексті вивчення ролі міжнародних стандартів і практик набуває особливої ваги. Актуальним стає не лише запровадження формальних норм, а й переосмислення архітектоніки професійного

середовища: від підготовки в ЗВО до супервізійної підтримки, кар'єрного зростання, визнання професії та інтеграції соціальної роботи в систему державного управління.

Мета статті – здійснити комплексний аналіз системних проблем підготовки та професійного розвитку соціальних працівників в Україні в умовах війни, співвіднести їх з – положеннями Глобальних стандартів освіти у сфері соціальної роботи та розглянути приклади рішень у міжнародному контексті.

Методи та методики дослідження. Дослідження здійснено в межах якісного підходу з використанням описово-аналітичної стратегії. Воно має прикладний характер і спрямоване на виявлення ключових викликів у сфері підготовки соціальних працівників в Україні в умовах воєнного стану, а також на окреслення можливих напрямів трансформації системи з урахуванням міжнародного досвіду та професійних стандартів.

У роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: контент-аналіз національного законодавства у сфері освіти та соціальної політики; аналіз міжнародних нормативно-методичних документів, зокрема Глобальних стандартів освіти і навчання у сфері соціальної роботи IASSW–IFSW [20]; огляд практик країн із розвинутою соціальною політикою (Канада, Велика Британія, США, Німеччина, країни Балтії та Скандинавії), з використанням матеріалів офіційних сайтів професійних організацій у сфері соціальної роботи різних країн світу; аналіз вторинних джерел: наукових публікацій, досліджень аналітичних центрів, звітів громадських організацій; порівняльний аналіз моделей підготовки фахівців соціальної роботи у кризових контекстах (COVID-19, збройні конфлікти, гуманітарні кризи). Такий методологічний підхід дозволив забезпечити комплексне бачення проблеми, співвіднести український контекст із міжнародними підходами та окреслити практикоорієнтовані рекомендації.

Результати та дискусії. Міжнародні організації відіграють ключову роль у формуванні професійних стандартів, освітніх підходів та системи підтримки соціальних працівників у глобальному контексті. Найвпливовішими інституціями, які формують орієнтири для освіти та практики у сфері соціальної роботи, є Міжнародна федерація соціальних працівників (IFSW) та Міжнародна асоціація шкіл соціальної роботи (IASSW). Саме ці організації ініціювали розробку Глобальних стандартів освіти і навчання у сфері соціальної роботи, оновлених у 2020 році за участю представників понад 125 країн світу [36].

Оновлені стандарти акцентують увагу на шести основних завданнях: послідовності освіти, інклюзивності, етичних принципах, високій якості навчання, обміні знаннями між закладами, а також створенні ресурсно забезпечених і демократичних освітніх середовищ. Крім професійної

компетентності, особливий акцент зроблено на цінностях прав людини, культурній чутливості та партнерстві між освітою, практикою і дослідженнями. Глобальні стандарти мають амбіцію бути універсальним дороговказом, однак водночас визнають потребу в локальній адаптації та децентралізованому формуванні навчального контенту [20].

Поряд із цим, UNICEF, UNHCR (Агентство ООН у справах біженців), UNDP (Програма розвитку ООН) та ICSW (Міжнародна рада з питань соціального забезпечення) роблять суттєвий внесок у розвиток практики і професійної спроможності соціальних працівників через:

- фінансування освітніх програм (зокрема в умовах кризи);
- проведення тренінгів і семінарів з кризового втручання, психосоціальної підтримки, правозахисту;
- підтримку досліджень і моніторинг якості надання соціальних послуг;
- поширення інноваційних моделей навчання, таких як мобільні платформи, blended-learning та community-based education;
- розвиток міжсекторальної співпраці, особливо на рівні муніципалітетів і громад.

Значну увагу приділено впровадженню механізмів підтримки фахівців: супервізії, доступу до навчальних ресурсів, психологічної допомоги, мережевого навчання та професійних асоціацій.

Однак при порівнянні із західними країнами, де соціальна робота підтримується через добре структуровані професійні об'єднання, супервізійні центри та політичне лобі, в Україні ситуація суттєво відрізняється. Професійні організації соціальних працівників у країні або відсутні, або не мають достатнього впливу на освітню політику, систему підвищення кваліфікації чи нормативну базу [6]. Більше того, Україна залишається частково або зовсім непередставленою в ключових міжнародних професійних мережах, таких як IASSW, IFSW чи ICSW [5]. Це створює бар'єри для системного обміну знаннями, участі у глобальному дискурсі та залучення до програм мобільності і фінансування.

Згідно з оновленими стандартами IASSW-IFSW (2020), досягнення належної якості освіти неможливе без:

- активної участі у глобальних мережах;
- інституційної спроможності до партнерства;
- підтримки викладачів і студентів;
- визнання професії соціального працівника як ключової для стійкості громад і систем соціального захисту [20].

Таким чином, міжнародна спільнота надає не лише стандарти, а й інструменти реалізації, однак ефективність їх впровадження значною мірою залежить від національного контексту, політики та кадрової спроможності. Ці проблеми стають особливо гострими в умовах війни, що вимагає окремого аналізу стану соціальної освіти в Україні у кризовий період.

Проблеми системи підготовки соціальних працівників в умовах війни. Підготовка фахівців соціальної роботи в Україні вже тривалий час перебуває в зоні ризику через низьку інституційну підтримку, недооцінку соціальної роботи як професії та відсутність цілеспрямованої кадрової політики. Повномасштабна війна лише загострила ці системні суперечності, актуалізувала нові виклики та виявила брак адаптивності освітніх програм до сучасних реалій.

Однією з найгостріших проблем стала нестабільність самого освітнього процесу. Регулярні повітряні тривоги, відключення електроенергії, міграція студентів і викладачів змушують заклади вищої освіти переходити на дистанційне або змішане навчання [7; 27]. Хоча така форма є єдино можливою в умовах загрози життю, вона негативно впливає на якість підготовки, ускладнює формування практичних навичок і послаблює очну комунікацію, необхідну для розвитку емпатії, етичних установок і міжособистісних навичок – фундаментальних у професії соціального працівника [15].

Ключовим компонентом підготовки соціальних працівників, згідно з оновленими Глобальними стандартами освіти, є практична підготовка. Як зазначено у Стандартах, затверджених IASSW та IFSW у 2020 році: «Польове навчання повинно бути ефективним, етично обґрунтованим і проводитися в умовах, які відображають реальні контексти практики, з активною участю кваліфікованих професійних керівників» [20].

Однак в умовах повномасштабної війни в Україні виконання цієї вимоги суттєво ускладнене. Заклади, що раніше виступали базами практики, або призупинили діяльність, або функціонують з обмеженнями, студенти часто не мають доступу до належно обладнаних установ або до професійного супроводу з боку фахових керівників [38]. Крім структурних бар'єрів, в Україні відсутній механізм стимулювання керівників практики. Велика кількість соціальних служб наголошує на перевантаженнях, недостатній фінансовій та адміністративній підтримці супроводу студентів, що істотно знижує якість практики та мотивацію установ до співпраці з університетами [2, 32].

Надзвичайно актуальною є проблема невідповідності змісту навчання сучасним викликам. Більшість освітніх програм не містять обов'язкових дисциплін із травматерапії, роботи з ветеранами, внутрішньо переміщеними особами (ВПО), людьми, що пережили насильство, та психосоціального супроводу. Ці напрями становлять ядро сучасної соціальної практики й особливо важливі в умовах війни та повоєнного відновлення [29]. На цьому тлі війна також зумовила трансформацію очікувань до компетентностей майбутніх соціальних працівників. На перший план виходять такі якості, як стресостійкість, емоційна стабільність, гнучкість, етична відповідальність і здатність діяти в умовах ризику та невизначеності [30].

Ще однією з концептуальних проблем є невідповідність чинних освітніх стандартів міжнародним рекомендаціям. Так, Глобальні стандарти соціальної роботи акцентують на необхідності практикоорієнтованості підготовки, культурній чутливості, міждисциплінарному підході, інтеграції етичних принципів, а також активній участі фахівців-практиків і громад у формуванні освітнього процесу [20]. У чинних стандартах вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (бакалаврський і магістерський рівні) ці підходи відображено лише частково, без урахування регіонального контексту, потреб польової підготовки, супервізійної підтримки та менторства. Стандарти обмежуються переважно дескрипторами результатів навчання й не передбачають системних механізмів наближення навчального середовища до умов реальної практики в громадах, особливо у кризовий період [11; 12].

Крім змістових недоліків, викликає занепокоєння й сам процес експертизи цих стандартів. Хоча склад робочих груп із числа науковців включав представників різних регіонів України, фахову експертизу здійснювали лише два представники соціальних служб, і то з числа адміністративного персоналу. Жоден із практиків, які безпосередньо надають соціальні послуги, не був залучений до офіційного процесу погодження змісту стандартів. Така обмежена участь фахового середовища не дозволяє говорити про комплексну відповідність освітнього документа потребам системи соціального захисту або очікуванням роботодавців. Окрім цього, варто зазначити, що склад експертів, які здійснювали фахову експертизу не забезпечив географічну репрезентативність, так само не було охоплено фахівців із різних типів соціальних установ (громадських, муніципальних, спеціалізованих служб), що суперечить принципам міжсекторальності й партнерства, рекомендованим міжнародними стандартами. Таким чином, формальна процедура фахової експертизи освітніх стандартів у їх нинішньому вигляді не гарантує відповідності сучасним викликам соціальної роботи та залишає поза увагою досвід і потреби ключових професійних груп.

Окрему увагу слід приділити недостатній участі роботодавців у формуванні змісту освітніх програм. Закон України «Про вищу освіту» та Положення про акредитацію освітніх програм передбачають залучення практиків до розробки й оновлення програм, викладання та участі у програмних радах [7; 8]. Проте на практиці ця вимога часто виконується формально. Участь роботодавців обмежується епізодичними контактами, часто на волонтерських засадах, без реального впливу на зміст навчання [3]. Відсутність державних стимулів знижує мотивацію практиків долучатися до освітнього процесу, що негативно впливає на його якість.

Окрему увагу слід приділити відсутності належної державної кадрової політики щодо соціальної роботи. Як показують дослідження, ця

спеціальність не є пріоритетною для держави: фінансування освітніх програм є слабким, кількість бюджетних місць – критично низькою, а державне замовлення на підготовку фахівців – майже відсутнє. Це безпосередньо впливає на профіль вступників: фах обирають здобувачі з низьким середнім балом, що обумовлює низьку конкуренцію та формування малокомплектних груп. З одного боку, це дозволяє індивідуалізацію освітнього процесу, проте з іншого – призводить до надмірного навантаження на викладачів, які змушені викладати понад 15 дисциплін, що унеможливорює якісну підготовку та підвищення кваліфікації [29].

Надзвичайно актуальною залишається проблема міжнародної інтеграції соціальної роботи в Україні. Незважаючи на нормативну базу, яка формально гарантує право на академічну мобільність, на практиці студенти й викладачі майже не залучені до міжнародних програм через брак стипендій, низький рівень володіння англійською мовою та відсутність системної інституційної підтримки [13; 37]. Це суперечить положенням Глобальних стандартів освіти у соціальній роботі, де наголошується на важливості міжнародної взаємодії, інтеркультурної підготовки та відкритості до глобального професійного простору [20].

Усі зазначені проблеми системи підготовки соціальних працівників створюють не лише бар'єри на старті професійної діяльності, але й закладають основи для подальших труднощів у кар'єрному зростанні. Випускники часто виходять у професійне середовище без необхідної підтримки, чітко визначених траєкторій розвитку та доступу до механізмів підвищення кваліфікації. До того ж, слабкість інституційної основи підготовки тісно пов'язана з кризовим станом системи професійного розвитку фахівців, яка в умовах війни зазнає ще більших викликів.

Проблеми професійного розвитку соціальних працівників в умовах війни. Професійний розвиток соціальних працівників в Україні залишається фрагментованим і слабо інституціоналізованим. В умовах воєнного стану потреба в післядипломній підтримці, психоедукації та інтервенційній підготовці суттєво зросла. Проте механізми забезпечення безперервного професійного навчання відсутні або мають формальний характер. Це підтверджується дослідженнями, які вказують на відсутність ефективної системи післядипломної освіти, нестачу акредитованих програм і нерівномірний доступ до них, особливо у віддалених громадах [1].

Ключовим викликом залишається відсутність системи супервізії. Більшість соціальних служб не мають регламентованих процедур супервізійної підтримки, попри те, що міжнародні стандарти визнають її необхідною умовою якісного надання послуг та профілактики емоційного вигорання [4; 28].

Водночас, оновлені Глобальні стандарти освіти у соціальній роботі передбачають створення умов для професійного зростання фахівців

через менторство, міжінституційну співпрацю та освітні платформи. Такі документи підкреслюють важливість постійного оновлення знань, розвитку етичної чутливості та підтримки навчання впродовж життя [20].

Натомість в Україні професійний розвиток часто зводиться до формальних курсів без практичної користі, менторства чи супроводу [10]. Відсутність чіткої державної політики щодо підвищення кваліфікації та її обов'язковості спричиняє нерівність у доступі до сучасних підходів у роботі, особливо в громадах, які не мають технічної або мовної підтримки для участі в міжнародних програмах [25].

Відсутність системи професійної акредитації або ліцензування в Україні перешкоджає уніфікації стандартів професійної практики. Це суперечить міжнародній практиці, де органи акредитації зобов'язують фахівців щороку проходити години безперервного професійного розвитку (CPD) [34].

Окремо слід зазначити, що в Україні відсутні фахові організації, які б системно представляли інтереси професії, займалися підвищенням кваліфікації, менторством та впливом на політику. У таких країнах як США, Велика Британія чи Канада, професійні об'єднання виконують критичну роль у підтримці фахівців, інституціоналізації практик супервізії та гарантуванні якості послуг [5; 35].

Таким чином, професійний розвиток соціальних працівників в Україні стикається з низкою бар'єрів: відсутністю супервізійної підтримки, нестачею стимулів до підвищення кваліфікації, розривом між освітою та практикою, а також ізоляцією від міжнародного професійного простору. Подолання цих викликів можливе лише за умов створення національної системи підтримки професійного зростання, інтеграції міжнародних підходів і міжвідомчої співпраці.

Системні невідповідності української підготовки соціальних працівників Глобальним стандартам: проблеми, наслідки та міжнародні орієнтири. Системні проблеми української підготовки соціальних працівників не є винятковими, однак в українському контексті вони загострилися через брак адаптації до Глобальних стандартів освіти у сфері соціальної роботи. Ці стандарти не є лише загальними орієнтирами – вони представляють результат узагальнення найкращих практик із понад 125 країн і, відповідно, пропонують механізми подолання саме тих викликів, з якими сьогодні стикається Україна [20].

Проблема нестабільності освітнього процесу, спричинена війною, вимушеною міграцією викладачів та студентів, ризиками безпеки й енергетичною нестабільністю, прямо корелює з положеннями розділу 4.4 Глобальних стандартів соціальної роботи, де наголошується на необхідності забезпечення безперервності освіти через гнучкі формати, кризове менторство та інституційну підтримку. Міжнародний досвід підтверджує ефективність подібних підходів: під час пандемії COVID-19

у США, Канаді та Німеччині впроваджувалися онлайн-системи підтримки студентів, адаптовані навчальні плани, програми менторства та емоційної підтримки, що сприяло збереженню освітнього процесу в умовах кризи [22; 24; 26; 39]. Це підкреслює, що навіть в умовах надзвичайної ситуації якісна підготовка є можливою – за наявності чіткої політики і ресурсного забезпечення [21].

Питання дефіциту практичної підготовки в Україні суперечить п. 5.2 Глобальних стандартів, де практика визнається «центральною компонентою» [20]. У Британії, США та Скандинавії забезпечення практики ґрунтується на інституційних угодах між університетами та службами, державному стимулюванні супервізорів (через CPD-бали, гранти, доступ до підвищення кваліфікації) та створенні національних порталів для реєстрації баз практики [21]. В Україні ж не лише бракує таких механізмів, а й спостерігається пасивна позиція з боку держави щодо формування відповідних політик.

Формалізованість участі роботодавців, фахівців практиків у розробці освітніх стандартів і створенні програм є ще однією вразливою точкою, що прямо суперечить пунктам 5.3 і 6.1 Глобальних стандартів, які передбачають спільну розробку, оцінювання, співвикладання [20]. У міжнародній практиці, зокрема у ЄС та Австралії діє модель партнерства та спільного творення освітніх програм (co-creation). Вона передбачає активну участь роботодавців, соціальних працівників, представників громад, НДО та муніципалітетів у формуванні змісту курсів, викладанні й оцінюванні результатів навчання. Такий підхід підтримується фінансовими компенсаціями, грантами або сертифікаційними бонусами [14; 23]. Відсутність цього компонента в українських реаліях знижує якість програм, унеможливорює швидку адаптацію змісту до соціальних викликів, а також віддаляє систему від міжнародного професійного простору.

Ще одним ключовим системним викликом, що стримує розвиток професії соціального працівника в Україні, є відсутність незалежної професійної організації та недостатня інституціоналізація фахового середовища. Це призводить до слабкої представленості професії у публічному просторі, нестачі фахового лобі, а також унеможливорює ефективне саморегулювання, оцінювання якості підготовки кадрів та підтримку стандартів практики. Така ситуація прямо контрастує з міжнародною моделлю, де професійні асоціації – як-от Social Work England у Великій Британії чи Council on Social Work Education (CSWE) у США – виконують функції сертифікації, акредитації, регулювання етичної поведінки й формування стратегічного бачення розвитку професії [Попова; Social Work England; CSWE].

Відсутність сильної професійної спільноти в Україні зумовлює і брак єдиних професійних стандартів на рівні практики, що, у свою чергу, нега-

тивно впливає на якість соціальних послуг. Глобальні стандарти освіти і навчання (п. 4.1, 8.2) наголошують на потребі чіткого регулювання доступу до професії, включно з наявністю професійних реєстрів, процедур ліцензування, обов'язкового дотримання етичних норм і постійного контролю за кваліфікацією [20]. У США, Канаді та Великій Британії такі вимоги є законодавчо закріпленими: щорічне підтвердження кваліфікації, фахові іспити та безперервне професійне навчання (CPD – Continuing Professional Development) є обов'язковими [5; 16].

В Україні ж професія соціального працівника залишається фактично нерегульованою: немає єдиного стандарту доступу, немає системи ліцензування, а етичні норми – лише декларативні. Такий стан справ не лише суперечить міжнародним стандартам, а й сприяє девальвації професії та ускладнює її інтеграцію в глобальний соціальний простір.

Особливо гострою є відсутність механізмів післядипломної підтримки й супервізії – інструментів, які визнані Глобальними стандартами (п. 8.1) як ключові елементи професійного добробуту фахівця та гарантії якості послуг [20]. У країнах ЄС супервізія є обов'язковим елементом соціальної роботи, що фінансується муніципалітетами або включається у систему оплат роботодавців. В Україні ж супервізія відсутня як на рівні нормативних документів, так і на практиці, що створює умови для професійного вигорання та зниження ефективності надання допомоги.

Крім того, положення 7.1 і 8.3 Глобальних стандартів акцентовують на обов'язковості регулярного оновлення знань та компетентностей [20]. У країнах з усталеними моделями соціальної роботи (наприклад, Велика Британія – не менше 20 годин на рік; США – до 40 годин щорічно залежно від штату), система CPD є частиною вимог для збереження професійного статусу [5; 16; 34]. В Україні ж CPD не є обов'язковим, не контролюється ані роботодавцями, ані професійними структурами, а доступні програми нерідко мають формальний характер або є недоступними для працівників соціальних служб.

Невідповідність змісту програм сучасним викликам та кризовим контекстам суперечить принципам 2.3 та 5.5 Глобальних стандартів, де підкреслюється адаптивність освітнього контенту до соціального середовища [20]. Наприклад, у країнах Балтії та Литві було запроваджено модулі з кризової психології, травматерапії, інтервенцій у випадку насильства – на рівні стандартів, а не ініціатив окремих викладачів. Українські програми, натомість, залишаються інерційними й лише фрагментарно адаптованими до воєнного контексту [29].

Нарешті, проблема академічної ізоляції суперечить п. 6.3 Стандартів, де зазначається потреба у міжнародній мобільності, транскордонному обміні знаннями. Країни ЄС реалізують Erasmus+, створюють міжнародні кафедри, вводять обов'язкові модулі з інтеркультурної взаємодії. В Україні

мобільність є винятком, а не нормою, через низьку мовну спроможність, відсутність системної підтримки та фрагментарність участі у глобальних академічних мережах.

Отже, виявлені проблеми не є ізольованими або випадковими. Вони свідчать про системну невідповідність національної архітектури підготовки соціальних працівників міжнародним стандартам, що, в свою чергу, обмежує професійну спроможність у період найвищого навантаження на соціальну сферу. Лише через глибоку інтеграцію принципів IASSW–IFSW, міжнародний обмін і побудову партнерств на всіх рівнях – освітньому, професійному, державному – можлива справжня модернізація підготовки фахівців соціальної роботи у посткризовій Україні.

Висновки. У статті здійснено комплексний аналіз системи підготовки та професійного розвитку соціальних працівників в Україні в умовах війни, зіставлений із положеннями Глобальних стандартів освіти і навчання у сфері соціальної роботи та міжнародною практикою. Дослідження показало, що проблеми охоплюють як освітній, так і професійний рівень, утворюючи складну взаємопов'язану систему бар'єрів.

На рівні фахової підготовки виявлено низку викликів: нестабільність освітнього процесу в умовах війни, обмежений доступ до повноцінної практики, перевантаження викладачів, формалізоване залучення роботодавців, змістова невідповідність програм сучасним викликам, низький рівень міжнародної інтеграції, а також відсутність належного впровадження етичних та міждисциплінарних принципів. Ці виклики суперечать ключовим вимогам міжнародних стандартів, які акцентують на практикоорієнтованості, супервізійній підтримці, адаптивному навчанні в умовах кризи, партисипативному підході до розробки програм і партнерстві з професійним середовищем.

На рівні професійного розвитку системні недоліки проявляються у відсутності механізмів безперервного підвищення кваліфікації (CPD), супервізії, підтримки емоційної стійкості та кар'єрного зростання. Недостатній розвиток післядипломної освіти, нерегульований доступ до професії, відсутність професійної акредитації та низька участь у глобальних професійних мережах лише посилюють ізоляцію українських фахівців від міжнародного простору.

Таким чином, ситуація в Україні засвідчує глибоку потребу не лише в технічному оновленні освітніх стандартів, а в комплексній перебудові інституційного середовища соціальної роботи з урахуванням міжнародних орієнтирів. Проблеми фахової підготовки та професійного розвитку не можуть розглядатись ізольовано – лише у зв'язку між собою вони формують стійкість, ефективність і відповідальність соціальної сфери перед суспільством у період воєнної та поствоєнної трансформації.

Література

1. Возна Л. Б., Мельник О. В. Аналіз системи підготовки фахівців соціальної роботи в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2022. Вип. 6. С. 41–47. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001455674> (дата звернення: 26.06.2025).
2. Вони чекають на нас. Вплив повномасштабної війни на умови праці соціальних працівників у Cedos. Cedos. URL: https://cedos.org.ua/researches/vony-cheKayut-na-nas-vplyv-povnomasshtabnoyi-vijny-na-umovy-praczi-soczialnyh-praczivny_cz/ (дата звернення: 26.06.2025).
3. Звіт експертної групи з акредитації освітньої програми першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 231 «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна робота» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. 2020. URL: <https://knu.ua/pdfs/official/accreditation/231/37145-Expert-group-report.pdf> (дата звернення: 26.06.2025).
4. Кривоконь Н. Стандарти та регламенти супервізії в соціальній роботі. *Social Work Issues: Philosophy, Psychology, Sociology*. 2019. № 2 (14). С. 52–59. URL: [https://doi.org/10.25140/2412-1185-2019-2\(14\)-52-59](https://doi.org/10.25140/2412-1185-2019-2(14)-52-59) (дата звернення: 26.06.2025).
5. Попова А. Роль професійних організацій у системі фахового розвитку соціальних працівників: досвід Канади. *Наукові запуски Бердянського державного педагогічного університету*. Педагогічні науки : зб. наук. пр. Бердянськ : ФОП Ткачук О. В., 2021. 360 с. С. 50–62. URL: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2021-1-2-50-62> (дата звернення: 26.06.2025).
6. Попова А. С. Глобальні стандарти професійної підготовки соціальних працівників в контексті вітчизняної освітньої практики. *Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції конференції (м. Хмельницький, 27–28 жовтня 2022 року) / Ред. голія: Бриндіков Ю. (голова) та ін. / М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, каф. соц. роб. і соц. педагог. Хмельницький: ХНУ, 2022. 200 с. С. 23–29.
7. Попова А., Сичікова Я., Цибуляк Н., Лопатіна Г., Ковачов С., Попов П. Дистанційне та змішане навчання в університетах України: рефлексії щодо їх впровадження у мирний та воєнний час. *Наукові запуски Бердянського державного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 2. 2023. 444 с. С. 98–117. URL: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-2-98-117> (дата звернення: 26.06.2025).
8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII : станом на 1 черв. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 26.06.2025).
9. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Наказ МОН України від 15.05.2024 № 686. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text> (дата звернення: 26.06.2025).
10. Семігіна Т. Присвоєння професійної кваліфікації соціальної роботи ЗВО України: у чому проблема? *Соціальна робота і соціальна освіта*. 2023. № 1(10). С. 81–93. URL: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282273](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282273) (date of access: 26.06.2025).
11. Стандарт вищої освіти України. Галузь знань 23 «Соціальна робота», спеціальність 231 «Соціальна робота» (другий (магістерський) рівень) : Наказ МОН від 24.04.2019 № 556. К.: МОН України, 2019. 49 с.
12. Стандарт вищої освіти України. Галузь знань 23 «Соціальна робота», спеціальність 231 «Соціальна робота» (перший (бакалаврський) рівень): наказ МОН України від 07.10.2022 № 886. К.: МОН України, 2019. 46 с.
13. Bakhov I. S., Odarchuk N. A., Mironchuk T. A. Ukrainian Youth and Scholars in International Academic Mobility: Resources and Opportunities to Self-Realize. *Journal of History Culture and Art Research*. 2019. Vol. 8, No. 3. P. 138–149. URL: <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i3.2202> (date of access: 26.06.2025).

14. Bartoli A., Kennedy S. Tick If Applicable: A Critique of a National UK Social Work Supervision Policy. *Practice*. 2015. Vol. 27, no. 4. P. 239–250. URL: <https://doi.org/10.1080/09503153.2015.1048054> (date of access: 26.06.2025).
15. Blakemore T., Agliass K. Social media, empathy and interpersonal skills: social work students' reflections in the digital era. *Social Work Education*. 2019. Vol. 39, no. 2. P. 200–213. URL: <https://doi.org/10.1080/02615479.2019.1619683> (date of access: 24.06.2025).
16. Council on Social Work Education. CSWE. URL: <https://www.cswe.org/> (date of access: 26.06.2025).
17. Dominelli L. International social work education at the crossroads. *Social Work and Society*. 2004. Vol. 2. P. 87–95.
18. Dominelli L., Hackett S. Social work responses to the challenges for practice in the 21st century. *International Social Work*. 2012. Vol. 55. P. 449–453. URL: <https://doi.org/10.1177/0020872812440784> (date of access: 26.06.2025).
19. Hillison K. Social Policy for Social Work. *Practice*. 2016. Vol. 29, no. 3. P. 238–240. URL: <https://doi.org/10.1080/09503153.2016.1176330> (date of access: 26.06.2025).
20. International Association of Schools of Social Work; International Federation of Social Workers. Global standards for social work education and training. IASSW, IFSW. 2020. URL: https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2021/01/IASSW-Global_Standards_Final.pdf (date of access: 24.06.2025).
21. Ioakimidis V., Sookraj D. Global standards for social work education and training. *International Social Work*. 2021. Vol. 64, no. 2. P. 161–174. URL: <https://doi.org/10.1177/0020872821989799> (date of access: 26.06.2025).
22. Jensen J. Mentoring in a distributed learning social work program. *Social Work Education*. 2017. Vol. 36(4). P. 419–431. URL: <https://doi.org/10.1080/02615479.2017.1297392>
23. Kelly S., Green T. Seeing More, Better Sight: Using an Interprofessional Model of Supervision to Support Reflective Child Protection Practice Within the Health Setting. *The British Journal of Social Work*. 2019. Vol. 50, no. 3. P. 814–832. URL: <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcz030> (date of access: 26.06.2025).
24. Lewis J. M., Albury J. Peer mentoring: A case study in developing legislative knowledge and engagement. *Journal of Political Science Education*. 2023. Vol. 19(1). P. 142–157. URL: <https://doi.org/10.1080/15512169.2021.1890683> (date of access: 23.06.2025).
25. Mohylka, O., & Tkachenko, M. (2020). Informal education of specialists working with at-risk teenagers at the facility of the "Compass" day center of the Kharkiv charity foundation "Blago". *ScienceRise: Pedagogical Education* 2024. № 1 (34). С. 17–23. URL: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2020.193409> (date of access: 26.06.2025).
26. Mullen C. A. Guiding online students in a crisis: An intervention for leadership educators. *The Journal of Leadership Education*. 2022. Vol. 21(1). P. 208–213. URL: <https://doi.org/10.12806/V21/I1/T4> (date of access: 23.06.2025).
27. Opanasenko Y., Novikova V. Distance Learning in Higher Education: The Experience of the Covid-19 Pandemic and War in Ukraine. *Educational Challenges*. 2022. Vol. 27, no. 2. P. 151–168. URL: <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2022.27.2.11> (date of access: 24.06.2025).
28. Ostrovska N. Supervision of social workers as a condition for preventing professional burnout of specialists. *Social pedagogy: theory and practice*. 2023. No. 1. P. 29–36. URL: <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2023-4-29-36> (date of access: 26.06.2025).
29. Rebuilding Lives Through Learning: A Master's Program for Social Work in Post-War Recovery / A. Popova et al. *Journal of Teaching in Social Work*. 2025. Vol. 45, no. 3. P. 543–572. URL: <https://doi.org/10.1080/08841233.2025.2510903> (date of access: 24.06.2025).

30. Sadrytska S. Professional competences of social workers: changing priorities in the conditions of war. *SOCIOПPOCTIP*. 2022. No. 12. P. 14–23. URL: <https://doi.org/10.26565/2218-2470-2022-12-02> (date of access: 26.06.2025).
31. Semigina T., Karagodina O. Global modalities for social workers: Will Ukrainian education use the momentum to change? *Social Work Education*. 2021. Vol. 8. P. 275–289. URL: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.21.2.11> (date of access: 26.06.2025).
32. Semigina T. Arrangement of the social work students' field education: The experience of Ukraine. *Pedagogical concept and its features, social work and linguology (1st ed.)*. 2020. P. 25–38. URL: <https://doi.org/10.36074/pcaifswal.ed-1.03> (date of access: 26.06.2025).
33. Semigina T., Stoliaryk O. Navigating Wartime Realities: Adaptation and Resilience in Ukrainian Social Work Education. *Socialinē teorija, empirija, politika ir praktika*. 2025. Vol. 31. P. 8–24. URL: <https://doi.org/10.15388/stepp.2025.31.1> (date of access: 26.06.2025).
34. Social Work England. URL: <https://www.socialworkengland.org.uk> (date of access: 26.06.2025).
35. Sweifach J. S. A look behind the curtain at social work supervision in interprofessional practice settings: critical themes and pressing practical challenges. *European Journal of Social Work*. 2017. Vol. 22, no. 1. P. 59–68. URL: <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1357020> (date of access: 26.06.2025).
36. Updated Global Standards for Social Work Education and Training (Archived) – International Association of Schools of Social Work (IASSW). *International Association of Schools of Social Work (IASSW)*. URL: <https://www.iassw-aiets.org/global-standards-for-social-work-education-and-training/> (date of access: 26.06.2025).
37. Vertegel V. Issues of internationalization and academic mobility in Ukraine. *Scientific Journals of the International Academy of Applied Sciences in Lomza*. 2024. URL: <https://doi.org/10.58246/njz90d77> (date of access: 26.06.2025).
38. Yevdokymova I. Social work in Ukraine: development trends and problems before and during the war with Russia. *SOCIOПPOCTIP*. 2022. No. 12. P. 6–13. URL: <https://doi.org/10.26565/2218-2470-2022-12-01> (date of access: 26.06.2025).
39. Zibold A., Gernert J. Adaptations to mentoring and peer mentor training at the Ludwig Maximilian University of Munich during the COVID-19 pandemic. *Journal of College Student Development*. 2021. Vol. 62(4). P. 496–502. URL: <https://doi.org/10.1353/csd.2021.0043> (date of access: 23.06.2025).

References

1. Vozna, L. B., & Melnyk, O. V. (2022). Analiz systemy pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi roboty v Ukraini [Analysis of the training system for social work professionals in Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-economic Problems of the Contemporary Period of Ukraine*, (6), 41–47. Retrieved from: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001455674> [in Ukrainian].
2. Vony chekaiut na nas. (2024). Vplyv povnomashtabnoi viiny na umovy pratsi sotsialnykh pratsivnyts [The impact of full-scale war on the working conditions of social workers]. Cedos – Cedos. Retrieved from: https://cedos.org.ua/researches/vony-chekayut-na-nas-vplyv-povnomashtabnoyi-viiny-na-umovy-praczi-soczialnyh-praczivny_cz/ [in Ukrainian].
3. Zvit ekspertnoi hrupy z akredytatsii osvithoi prohramy pershoho (bakalavrskoho) rivnia za spetsialnistiu 231 "Sotsialna robota" osvitho-profesiinoy prohramy "Sotsialna robota" u Kyivs'komu natsional'nomu universyteti imeni Tarasa Shevchenka [Accreditation expert group report on the first (bachelor's) level educational program in specialty 231 "Social Work" of the educational and professional program "Social Work" at Taras Shevchenko National University of Kyiv]. (2020). Retrieved from: <https://knu.ua/pdfs/official/accreditation/231/37145-Expert-group-report.pdf> [in Ukrainian].

4. Kryvokon, N. (2019). Standarty ta rehlementy supervizii v sotsialnii roboti [Standards and regulations of supervision in social work]. *Social Work Issues: Philosophy, Psychology, Sociology – Social Work Issues: Philosophy, Psychology, Sociology*, 2(14), 52–59. [https://doi.org/10.25140/2412-1185-2019-2\(14\)-52-59](https://doi.org/10.25140/2412-1185-2019-2(14)-52-59) [in Ukrainian].
5. Popova, A. (2021). Rol profesiinykh orhanizatsii u systemi fakhovoho rozvytku sotsialnykh pratsivnykiv: dosvid Kanady [The role of professional organizations in the professional development system of social workers: Canadian experience]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Scientific Notes of Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical Sciences*, 1–2, 50–62. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2021-1-2-50-62> [in Ukrainian].
6. Popova, A. S. (2022). Hlobalni standarty profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv v konteksti vitchyznianoï osvïtnoi praktyky [Global standards of professional training for social workers in the context of national educational practice]. *Profesijna pidhotovka fakhivtsiv sotsialnoi sfery: nadbannia, problemy, perspektyvy – Professional Training of Social Sphere Specialists: Achievements, Problems, Prospects*, 23–29. [in Ukrainian].
7. Popova, A., Sychikova, Ya., Tsybuliak, N., Lopatina, H., Kovachov, S., & Popov, P. (2023). Dystantsiine ta zmishane navchannia v universytetakh Ukrainy: refleksii shchodo yikh vprovadzhenia u myrnyi ta voïennyi chas [Distance and blended learning in Ukrainian universities: Reflections on their implementation in peacetime and wartime]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: Pedahohichni nauky – Scientific Notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 2, 98–117. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-2-98-117> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada Ukrainy. (2014). Pro vyshu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 No. 1556-VII: stanom na 1 chervnia 2025 r. [On Higher Education: Law of Ukraine No. 1556-VII as of June 1, 2025]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
9. Ministerstvo Osvity i Nauky Ukrainy. (2024). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro akredytatsiiu osvïtnikh prohram, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoï osvity: Nakaz MOH Ukrainy vid 15.05.2024 No. 686 [On approval of the Regulation on accreditation of educational programs: Order No. 686 of the Ministry of Education and Science of Ukraine, May 15, 2024]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text> [in Ukrainian].
10. Semihina, T. (2023). Prysvoiennia profesiinoï kvalifikatsii sotsialnoi roboty ZVO Ukrainy: u chomu problema? [Awarding professional qualifications in social work in Ukrainian universities: What's the problem?]. *Sotsialna robota i sotsialna osvita – Social Work and Social Education*, 1(10), 81–93. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282273](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282273) [in Ukrainian].
11. Ministerstvo Osvity i Nauky Ukrainy. (2019). Standart vyshchoï osvity Ukrainy: Haluz' znan' 23 «Sotsial'na robota», spetsial'nist' 231 «Sotsial'na robota» (druhyi (mahisterskyi) riven') [Higher education standard of Ukraine: Field of knowledge 23 "Social Work", specialty 231 "Social Work" (second (master) level)]: Nakaz MOH vid 24.04.2019 No. 556. Kyiv: MOH Ukrainy. [in Ukrainian].
12. Ministerstvo Osvity i Nauky Ukrainy. (2022). Standart vyshchoï osvity Ukrainy: Haluz' znan' 23 «Sotsial'na robota», spetsial'nist' 231 «Sotsial'na robota» (pershyi (bakalavrs'kyi) riven') [Higher education standard of Ukraine: Field of knowledge 23 "Social Work", specialty 231 "Social Work" (first (bachelor) level)]: Nakaz MOH Ukrainy vid 07.10.2022 No. 886. Kyiv: MOH Ukrainy. [in Ukrainian].
13. Bakhov, I. S., Odarchuk, N. A., & Mironchuk, T. A. (2019). Ukrainian youth and scholars in international academic mobility: Resources and opportunities to self-realize. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(3), 138–149. <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i3.2202> [in English].

14. Bartoli, A., & Kennedy, S. (2015). Tick if applicable: A critique of a national UK social work supervision policy. *Practice*, 27(4), 239–250. <https://doi.org/10.1080/09503153.2015.1048054> [in English].
15. Blakemore, T., & Agllias, K. (2019). Social media, empathy and interpersonal skills: Social work students' reflections in the digital era. *Social Work Education*, 39(2), 200–213. <https://doi.org/10.1080/02615479.2019.1619683> [in English].
16. Council on Social Work Education. (n.d.). CSWE. Retrieved from: <https://www.cswe.org/> [in English]
17. Dominelli, L. (2004). International social work education at the crossroads. *Social Work and Society*, 2, 87–95. [in English].
18. Dominelli, L., & Hackett, S. (2012). Social work responses to the challenges for practice in the 21st century. *International Social Work*, 55, 449–453. <https://doi.org/10.1177/0020872812440784> [in English].
19. Mohylka, O., & Tkachenko, M. (2020). Informal education of specialists working with at-risk teenagers at the facility of the “Compass” day center of the Kharkiv charity foundation “Blago”. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 1(34), 17–23. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2020.193409> [in English].
20. Mullen, C. A. (2022). Guiding online students in a crisis: An intervention for leadership educators. *The Journal of Leadership Education*, 21(1), 208–213. <https://doi.org/10.12806/V21/I1/T4> [in English].
21. Opanasenko, Y., & Novikova, V. (2022). Distance learning in higher education: The experience of the COVID-19 pandemic and war in Ukraine. *Educational Challenges*, 27(2), 151–168. <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2022.27.2.11> [in English].
22. Ostrovska, N. (2023). Supervision of social workers as a condition for preventing professional burnout of specialists. *Social pedagogy: theory and practice*, 1, 29–36. <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2023-4-29-36> [in English].
23. Popova, A., Sychikova, Y., Tsybuliak, N., Lopatina, H., Kovachov, S., & Popov, P. (2025). Rebuilding lives through learning: A Master's program for social work in post-war recovery. *Journal of Teaching in Social Work*, 45(3), 543–572. <https://doi.org/10.1080/08841233.2025.2510903> [in English].
24. Sadrytska, S. (2022). Professional competences of social workers: Changing priorities in the conditions of war. *SOCIOПРОСТІР – SOCIOSPACE*, 12, 14–23. <https://doi.org/10.26565/2218-2470-2022-12-02> [in English].
25. Semigina, T., & Karagodina, O. (2021). Global modalities for social workers: Will Ukrainian education use the momentum to change? *Social Work Education*, 8, 275–289. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.21.2.11> [in English].
26. Semigina, T. (2020). Arrangement of the social work students' field education: The experience of Ukraine. In *Pedagogical concept and its features, social work and linguology* (1st ed., pp. 25–38). <https://doi.org/10.36074/pcaifswal.ed-1.03> [in English].
27. Semigina, T., & Stoliaryk, O. (2025). Navigating wartime realities: Adaptation and resilience in Ukrainian social work education. *Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*, 31, 8–24. <https://doi.org/10.15388/stepp.2025.31.1> [in English].
28. Social Work England. (n.d.). Social Work England. <https://www.socialworkengland.org.uk> [in English].
29. Sweifach, J. S. (2017). A look behind the curtain at social work supervision in interprofessional practice settings: Critical themes and pressing practical challenges. *European Journal of Social Work*, 22(1), 59–68. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1357020> [in English].
30. International Association of Schools of Social Work (IASSW). (n.d.). Updated global standards for social work education and training (archived). Retrieved from: <https://www.iassw-aiets.org/global-standards-for-social-work-education-and-training/> [in English].

31. Vertegel, V. (2024). Issues of internationalization and academic mobility in Ukraine. Scientific Journals of the International Academy of Applied Sciences in Lomza. <https://doi.org/10.58246/njz90d77> [in English].

32. Yevdokymova, I. (2022). Social work in Ukraine: Development trends and problems before and during the war with Russia. *SOCIOПРОСТІР – SOCIOSPACE*, 12, 6–13. <https://doi.org/10.26565/2218-2470-2022-12-01> [in English].

33. Zibold, A., & Gernert, J. (2021). Adaptations to mentoring and peer mentor training at the Ludwig Maximilian University of Munich during the COVID-19 pandemic. *Journal of College Student Development*, 62(4), 496–502. <https://doi.org/10.1353/csd.2021.0043> [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено комплексний аналіз системи підготовки та професійного розвитку соціальних працівників в Україні в умовах повномасштабної війни. Дослідження базується на порівняльному аналізі положень Глобальних стандартів освіти у сфері соціальної роботи (IASSW–IFSW, 2020) та міжнародних практик, що реалізуються у країнах ЄС, Великій Британії, Канаді та США. Встановлено, що національна система підготовки фахівців соціальної сфери характеризується низьким рівнем адаптивності до кризових умов, слабкою інтеграцією з міжнародним фаховим середовищем, відсутністю супервізійної підтримки, нерозвиненістю системи післядипломного навчання (CPD), а також нестачею механізмів залучення практиків до формування змісту освітніх програм. Акцент зроблено на системних невідповідностях чинних освітніх стандартів міжнародним рекомендаціям, зокрема щодо практикоорієнтованості, міждисциплінарного підходу, участі громад і роботодавців у формуванні навчального контенту. Окрема увага приділяється проблемі відсутності професійних асоціацій, механізмів ліцензування, а також формалізації участі України в глобальних фахових мережах. У роботі використано якісний методологічний підхід із залученням документального аналізу, огляду наукової літератури, звітів аналітичних центрів і практик міжсекторального співробітництва. На основі міжнародного досвіду окреслено напрями трансформації освітньої політики, що включають супервізію, акредитацію фахівців, регулярне оновлення знань, змістову адаптацію до воєнного та поствоєнного контексту, а також побудову партнерств між університетами, роботодавцями та громадами.

Ключові слова: соціальна робота, професійна підготовка, глобальні стандарти, професійний розвиток, соціальний працівник, війна, Україна.

Дата надходження статті: 27.06.2025

Дата прийняття статті: 04.07.2025

Опубліковано: 30.09.2025